

الحمد لله رب العالمين

والمصطفى وآله الطيبين الطاهرين
الذين هم أئمة المرسلين

بذكرهم يومهم

بمختصر
مختصر

من تصنيف

العلامة
العلامة

بمختصر

بمختصر

بمختصر

یا فلاح

والمسلمون
بالحق

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تذکرہ موسوم بہ سخنورانِ شہدہ

حرمِ میگویم آن خالق کون و مکان سخن آفرین را که چاکمال و انضال با انسا
 بے بنیان عطا فرموده و دل این خاکی سرشت را مطلع انوار و مقطع تجلیات که
 و زبان را که بظاہر پارہ گوشت است با جواہر نطق بلا امداد استادی یا شاگردی
 بر صغیر ساخته آلی کلام رنگ سرنگ را از بے جاری نمود سبحان اللہ و حمد
 و نعت آن سرور کائنات که با وصف اُمی لقبی معانی علم اولین و آخرین را
 حل کرده از فصیحان نہ چرخ گامے بفصاحت پیش زود و در شان اہل بیت و اصحاب
 کبارش ہمیں کلمہ زبان را ترکنم کہ اللہم صل علی محمد و آلہ و اصحابہ وسلم
 و در مدح شاہ حجاء سلطان ابن سلطان حضرت میر عثمان علیخان بہادر خلد اللہ ملکہ
 کہ تواند کہ دم زند یعنی ایزد تعالیٰ خزینہ ہر علم و کعبینہ ہر ہنر بسینہ پاکش نہادہ و ذوات

پر صفاتش را خالق بچون خلق محمدی و صدق صدیقی و عدل فاروقی و حیات
عثمانی و شجاعت مرتضوی عطا فرموده لهذا بدعاست و دلش بدین شعر گفتا کردم شعر

خداوند سلامت در جهان را این جهان را | اشک کن کسری چشم عثمان علیخان را

اما بعد این حمد و نعت و مدحت فقیر سراپا تقصیر ترک علی شاه ترکی قلند
نور محلی که در فقیری دست ارادت بدامن غوث علی شاه قلند ربانی پی برزده و
در سخن پارسی شاگرد گل محمد خاں ناطق مکرانی و شهاب الدین و اثنی هراتی و مولوی
که کنالدین مکمل نور محلی و امام بخش صہبائی و دہلوی و در ریختہ از میر علی اوسط رشک
لکھنوی فیض اندوخته دست بستہ بجزور سخنوران نازک خیال این چند التماس میکند
اول انیکہ در عین شباب اشعار استادان و شاعران چشم دیدہ ہزار محنت جمع کردہ
میخواستہم کہ تذکرہ مرتب کنم لیکن افسوس صد افسوس کہ آن ہمہ سرمایہ در غدر و ہلی
نمارت شدہ ازین حادثہ دلم آبخاں فسر د کہ باز نخواستم کہ بار دیگر سامان فراہم کردہ
بقلم آرم چرا کہ در امام جوانی اشعار مجاہد کہ یاد بودند دریں سن نو و سالگی خیال از
یاد محو شد کہ ہر چند فکر میکنم شعری کہجا کہ نیم مصرعہ سم بہن نمی آید مگر دل شیدا شب و
روز تقاضا برائے تخریر تذکرہ میکرد و لاچار مستعد شدم و و کم ہر چند باد و ستان و
تلانڈہ خویش گفتم کہ قدرے امداد و فراہمی اشعار باید داد مگر بغیر خاموشی حرفے
نگفتند و اگر گفتند این قدر گفتند کہ بجز آریا نیچہ خام خیال است کہ دریں سیرانہ سری
چشم از بصارت و گوش از شنوائی و دست از رخشہ و پا از رفتار بیکار و حواس خمسہ
چون زلف دو تائے مستوفان پریشان و شیرازہ جمعیت خاطر و رسم و برہم فکر و
تذکرہ ہجاست آخر ازین ہوا خواہان توقع برداشتہ و تکیہ بر مہمت خدا داد نمودہ ذکر
بعض سخن آفرینان قلم آوردہ بنذر اجاب میگز ارم کاش تذکرہ اول باین تذکرہ
جمع میشد کہ اہل سخن داد جانفشانی ہائے من میدادند سیوہم نام آن شعراء و

تذکره خواهم نوشت که بچشم خویش دیده ام و هم بزمر من بودند و با پارسی میل میداشتند
 و ذکر بعضی از کلام مذکور خود نیز خواهم کرد چهارم اگر چه فقیر فیض صحبت این اساتذہ
 برداشته که نام بعضی از ایشان بذیل درج کرده ام اما عمداً ذکر آن والا نشان نموشتم
 چرا که تذکره نویسان جمله احوال شان ازین پیشتر نوشته اند باز من همان خواهم نوشت
 که دیگران نوشته آسامی آن بزرگان اینست مظفر علیخان آسیر - حضرت غالب
 حکیم مومن خاں - حضرت استادی امام بخش صهبائی - حضرت استادی ناطق کمالی
 حضرت استادی واثق بهراتی - نواب شیفته مصنف تذکره گلشن نیجار و غیره و بچشم
 ذکر ضامن علی جلال لکنوی - و کمال خلت جلال - و امیر الله تسلیم - و شوق
 نیموی - و انوار دهلوی و غنی رام پوری - و شمشاد لکنوی و غیره - هر چند با فقیر
 آشنا بودند لیکن کلام پارسی این نکته دران بهم نرسیده اگر یک مصرعه هم بهم میرسید
 درج این تذکره میکردم مگر تا هم نام بعضی بعضی نوشته ام که یادگار ماند
 بر بعضی اشعار اجاب این تذکره که بعضی عزیزان اعتراض کرده اند جواب آنها بدین
 و اسناد داده ام منضم نام این تذکره سخوران چشم دیده نبوده ام که هم نام است
 و هم تاریخ - دعا میکنم که اسے پروردگار عالمیاں بحق اسمائے خویش و بحق قرآن
 و بحق محمد و آل محمد و اصحاب محمد این تذکره را بخیر و عافیت به انجام رسان

آمین ثم آمین

حرف الف

اصف تخلص نام مبارک میر محبوب جلینجاں بہادر سلطان دکن ہرچہ از وصفش رقم کمترک بود مختصرانیکہ جملہ علماء و فضلاء و حکماء و شعراء کہ دریں دیار می بینی از فیض دست و آن حضرت در پاریسی شاگرد حضرت آغا سید علی شوستری طوبی تخلص و در دست تلمذ نصیح الملک و اغ و ہوی بودند سخن ریختہ زبانیہ اعلی رسانیدہ دیوان کمال کرد اکثر کلام آن والا صفات بزبان پیرو برناست روزے برکوه شریف با فقیر مخاطب شدہ فرمودند کہ این شعر شام فراموش نمی شود شعر

زبان شام تو میگفت و دل دعا میکرد | چنانکہ دریں کلمہ مقتدی آسین

حیف مدحیف کہ در عجم چہل و ہشت سالگی رحلت فرمودند فقیر این مصرعہ تاریخ یافتہ -
مصرعہ سایہ حق بود محبوب علی خان پادشاہ

از کلام پاریسی آن خلد نشین این دو شعر پاریسی یادماندہ کہ از زبان طوبی شنیدہ بودم

عاشق زلف مشکساشدہ ام	بستہ حلفت بلا شدہ ام
توبہ از بادہ کردہ ام اسی اصف	باز امسال پارسا شدہ ام

اصفی تخلص مولوی عبد الجبار خان رام پوری عالم تبحر و صاحب تصانیف کثیرہ و از منصبہ بان سرکار نظام و از کرم فرمایان قدیم این فقیر است عمر غزیش ازینجا سال تجاوز کردہ و سخن پیا پیش سیدن کار بہر نسبت خصوصاً در تصاید طوبی از بعضی بعضی قصیدہ آن بلند فکر از ہفت صد و بعضی از پانصد شعر کم نباشد اگر گویش انوری و خاقانی ثانیست شایانست روزے بمحفل یکے از امرائے دکن عزیزکے زبان بغیبت این فقیر و را از کرد چنانکہ عادت ہم عصرانست حضرت اصفی ہم درینجا تشریف میداشتند بان غزیز مخاطب شدہ فرمود کہ اول جواب این دو شعر ترکی باید داد بعد زان لب بغیبتش کجا شعر اینست :

وضع کرد لفظ اکثر اصفا
اصفی نامی از در نطقه کرمانش
چنانکہ در این شعر پاریسی
از کلام پاریسی آن خلد نشین
بگفتند و در زبان پاریسی
گفتند و در زبان پاریسی
نامست و در زبان پاریسی

<p>صیاد تیر زوز کیم گبه شکار را گرد از لاله زار میگزرد</p>	<p>چشمش ز غرقه کارول من تمام کرد خاکم از کوسه یار میگزرد</p>
<p>همه سامعین صدای حسین بلند کردند اشعار جناب آصفی چند آنکه من میخواستم نشد و آنچه بدست رسیده بدین ناظرین است</p>	
<p>خورشید سان چشمه حیوان رسیده است آن بیوفای بستان پیمان رسیده است گاهی کجی گاه بدان رسیده است زهرم بکام از شکرستان رسیده است</p>	<p>آن جامی که بر لب جانان رسیده است شورشکست از دل مای شود لب اشکم بر راه شوق تو شوریدگان صفت دشنام تلخ از لب جانان شیده ام</p>
<p>حق نیست که بسیار خوب گفته</p>	
<p>سلطان بسیر کشور ویران رسیده است خوش مصر عم بقامت جانان رسیده است امروز غنچه بیاپان رسیده است</p>	<p>عشق تو کرده است گذر در دل خراب مضمون او چو فتنه روز قیامت است زلفش بر پیش پانی قناد است آصفی</p>
<p>این چند شعر از فتوی بهم رسیده</p>	
<p>کز تقایش بیدید نور آمد بر داور اسبک نسیم سحر فتنه حشر ماند در و نبال موج خیاز ز لب دریا</p>	<p>گویی از باغ حسد حور آمد صورت بوئی گل بر راه گذر در ره او ز شورش خال خال دارد آغوشش انتظارش و ا</p>
<p>بجان الله</p>	
<p>کرد قالبی که چو جناب</p>	<p>بصفا غوطه چو زود در آب</p>
<p>از جاکه دیگر</p>	
<p>زانش آمد برون بسان شمراد</p>	<p>آن پر ز یاد آتشین رخسار</p>

گشت صیاد و صید پخیر کے	ہر دو گشت سبل از تیر کے
------------------------	-------------------------

اویس نخلص سیف الحق نام دہلوی در لاہور ویدہ بودم کہ در ان نام
 عمرش بست پنج سال بود و وادے شاعری و سر داشت ویر شد کہ رحلت کرده
 کلام پارسیش دستیاب شدہ مخدوم۔

اعلیٰ ہم نام و ہم نخلص صفا ہانی کورما در زاد بود و در شیا و رکدانی میگرد از دیدن
 پنجاہ سالہ معلوم شد روزے برد و کان جب علیخان سوداگر کاہلی با چند یاران
 سخن فہم شستہ بودم کہ آن پریرد دست خود را برائے طلب دراز کرد جب علیخان
 گفت کہ اعمی اگر بریں مصرعہ مصرعہ دیگر بوید کنی من ترا یک روپیہ خواہم داد فقیر پر
 کہ شاعر است جب گفت بلے بشنو آخر جب این مصرعہ بر خواند۔ اگر ماند شبے
 ماند شب دیگر نمی ماند اعمی قدرے فکر کردہ گفت بشنو بابا اگر پسند آید ایفائے
 وعدہ کن و این مصرعہ بر خواند نہ جمال گل کہ بر شاخ است بر بشرخی ماندہ اگر
 ماند شبے ماند شب دیگر نمی ماند نہ ہمہ سامعین لب بحسین کشادند و جب کچھ تو
 بدتش نہاد فقیر و دیگر اجاب ہم یک یک روپیہ بدو دادند اشعارش کہ نوشتہ دم یوحنا
 ایوب ہم نام و ہم نخلص تھا نوی سنین عمرش یاد نمازہ ویر شد کہ یکبار در محفل
 علوی قلندر ویدہ بودم این شعر از ادگان طبع اوست۔

مناجیہ شکر

من آن زندم کہ خواہم شکر از من	مفرت رو متابای زاہد علمت نای من
منم درائے نئے پایان توئی یک موج آئے من	غیم نفس یوبین آوازی آمد

انحکرت نخلص میرزا قاسم علی نام حیدرآبادی نوجوان و خوشخو و خوشگو از ملازمان
 سرکار نظام است با فقیر شناسائی میدارد و این اشعار از فکر لٹنٹن صبد تلاش برستہ

لب اند لب وہان اندر وہان کن	شب سوال است و با من خوش بایمیز
گے بر حال ما ہسم مہربان کن	بغا تا کے دل سنگین خود را

نگاه التفاتے کام گاہے	بسوتے انگر آزرده جان کن
<p>ناصر صفا پانی گفت که اگر بعوض آزرده جان آتش زبان بودے مناسب با انگری داشت گفتم در مصرعہ اول لفظ التفات است برائے التفات ہمین آزرده جانی می باید البته اگر در مصرعہ اول ذکر شعر و سخن و مضمون آتشین یا گرمی آتش زبانی کار میگردد و اکنون بیکار است :</p>	
<p>توسر نرم که آینه صفت جلوہ کنی آتش گینہ خود را نہ فلک سر کند عجب مکن کہ ہمہ خرمین فلک سوزد بزنگ غنچه در نرم تو ساقی بان شمع میسوزم بہ محفل ز غوغای کہ دنبال تو میدارند شاقان</p>	<p>وله مانع چشم تماشا صفت مکرگان نشود تا دلم سوخته از داغ عزیزان نشود ز آتشی کہ ازان رو آتشیں دارم شکست شیشه ما را صدای نیست زبان را تاب عرض مدعا نیست قیام محشر دیگر بخشر میتوان کرد</p>
<p>ازل تخلص مولوی اسماعیل نام حیدرآبادی از عربی و پارسی فارغ التحصیل شده بعد از امتحان مدرس رسد گلبرگ شریف مقرر شد از تلامذہ این فقیر است عمرش سی و دو سال رسیده ہیں یک شعر از فکر ازل تا ابد یاد خواهد ماند۔</p>	
خرام ناز تو گرفتہ قیامت هست	خبر ہم آہ دل من ز نغمہ صورت دهد
<p>فضل تخلص افضل بیگ نام از میرزایان دہلی و از وظیفہ خواران مکرکار نظام و از تلامذہ این فقیر و در خط نستعلیق و شکستہ و گلزار پید طولی وارد است کہ حیدرآباد را وطن کرده عمر عزیزش از شصت سال کم نیست چند کتاب یعنی فضل العیش و شنوی نا در خیال و واسوخت و دیوان پارسی وارد و تصنیف کرده کہ بعض ازان مشہور شدہ روزے پیش فقیر چند ہزلیات آوردہ گفت متوجہ شوید گفتم شرم نداری کہ درین شصت سالگی زبان را باین لغویات می لالی</p>	

فضل العیش کتاب کہ در تلامذہ
 از میرزا علی محمد صاحب
 در تالیف و تصنیف
 در خط نستعلیق و شکستہ
 و گلزار پید طولی وارد
 است و در این کتاب
 از لغویات و ہزلیات
 وارد است

بروز پیش من خیال شد که باز نامد این اشعار از فکر اوست	
یای ما وحشت ما وحشت و بیانی چند	دست ما و این ما تا اگر بیانی چند
حق نیست که بسیار خوب گفته	
ای فدایت دل و جان بند قبار اجتناب	وار و این خسته بگر حسرت دار مانی چند
فضل امروز زار شا و قلند ترکی	جمع و نخل فیض اندر سخندانانی چند
از نگاه چشم میگون تو اسه ساقی به بزم	نیست میخوار که از خود رفته و متیانه
سر حراسوئے بیابان جنون مردم کشد	اگر خمیر قیس از خاک من دیوانه نیست
الفیت تخلص محمد الف خان نام او زنگ آبادی پیر مرد بود یکبار در او زنگ آباد برای چند ساعت ملاقات دست داده از گفتگو با علم و شاعر خوشگو معلوم می شد این اشعار از فکر کهن اوست -	
دل عشاق منور ز فروغ رخ تست	روشنی یافت ز یک شمع شبستانی چند
کرد جا و در ولم اندوه و الم حسرت یاس	وار و منزل مفلس شده همایه چند
بیا بیا و تماشا سب برق و باران کن	که آه بر فلک اشک بر زمین دارم
بر گل عارض رنگین تو اسه رشک چمن	بلبل نیست که هر صبح غزل خوان نشود
طبیبان دست بردارید از من	که دارو هم درین دار الشفا نیست
افدیس تخلص غوث محی الدین نام حیدرآبادی خلیف حضرت نبی علی شاه سجاد نشین درگاه حضرت میر موسی شاه چپ فارغ التحصیل جوانیست خوشرو و خوشگو از طمانده فقیر این اشعار از فکر نو جوان آن بلند خیال است -	
ای ضیاء ما بتاب ز نور مهر ز تو	وی سوا و زلف شب تابار شکیمن رو تو
من مرید عشقم اقدس ز روز ازل	در کلام تا طباب سحر و زنا نیست
این چند شعر از قصیده که در مدح فقیر گفته میخوارستم که ثبت کنم مگر از اصرار او مجبور شدم	

<p>ای معنی تو فخر و کن او عجبم را به لطف سخنت خونی خوبان جهان برد فکر تو کجی می برد از شعری بدین بر پنج گران مایه لطف سخن تو به اقدس چه عجب هست که از پر تو کی</p>	<p>و طبع بلند تو و بد زبانت علم را گویا کند انداز کلام تو صنم را چون شانه کند راست خم زلف صنم را تزجیح نباشد بخدا دولت جسم را کلام کند آشفته فصیحان عجبم را</p>
<p>امام تخلص امام الدین نام با شاه حجاجه کشمیر بود فقیر آن حضرت را در ابتدا عمر و قید از کشمیر به سلطنت لاهور تشریف فرما شده بودند و دیده بودم و پیش ازین احوال آن والا حتم فکر کردن سر سبط الوالت را کار فرمودن است از آنکه فقیر تذکره شعرا می نویسد که شاه نامه که در روزگار شاهان سلف و حال باشد و خود از یک شعر آن خلد نشین قدری حال پر طلال نظهور میوند و بر فقیر بسیار لطف می فرمودند هنوز عمر شریف شان به نجاه نرسیده بود که جهان فانی را گذاشتند و فرار آن والا تبار و پائین مزار و آماج بخش لاهور است شعرا نیست به</p>	
<p>امام از باغ کشمیر گرفت</p>	<p>بزند آن حسانه لاهور بر و نند</p>
<p>ار شاد و تخلص محمد قاسم علیجان نام از شاگردان حضرت شاد است و یرشد که کجا ملاقات رود او ازین وجه حالات دیگر یادمانده بغیر این یک شعر به</p>	
<p>چشم من سیر ز نظاره خوبان نشود</p>	<p>احسرت وصل جدا ز دل نالان نشود</p>
<p>افوز تخلص سید انور علی نام حیدرآبادی از طمانده فقیر اگر چه جوانست مگر این دو شعر چون پران کهن مشق گفته به</p>	
<p>تصور رخ و لدار و نشین دارم بلبل نیست که از عشق تو نالان نشود</p>	<p>خسندارم ازین کافر م که دین دارم دل نخل نباشد که بر خسار تو کسیران نشود</p>
<p>اکمل تخلص سید الدین نام حیدرآبادی فارغ التحصیل شده از حیدرآباد و خدا معلوم</p>	

بجاریت ویرشد که خبرش نیافته ام در سخن شاگرد این فقیر است و عمرش در نیوالیسی و نیمسال رسیده باشد این سه شعر از کلام او بدست شده :

تا شدم واکه دنیا همه با من گویند که میگویند که این تیر نخاست کس زین طوطیان اکمل جو تری	ول	نوجوانست مگر عشق ترا لے دار برای عاشقان تیر فضا نیست درین بستان سر از نگین نوانست
--	----	---

اقبال تخلص مخاطب با قبایل یار جنگ حیدرآبادی از منصب داران سرکار است و حال بلند و علم و عمر با خفا ماند چرا که بغیر یکبار که آن هم ویرشد گاه ندیده بودم و در قریب چار نیمسال شد که رحلت کردند مگر این دو شعر آن مغفور هنوز از زول رحلت آن

براه شوق هر دم پایک از سیرتوان کردن پیش گزیناید بر لبم از پیشش حرفی	بجای دل فدایین جان مضطر متوان کردن بیان در دل با دیده تر متوان کردن
--	--

انور مولوی انوار الله نام قندهاری معین المہام بها و امور مذہبی عالم سحر و فضل جید و استاد ظل سبحانی یعنی سلطان دکن هستند مدرسه نظامیه که کم از مدرسه بغداد شریف نیست بنا کرده آنجناب هست که صد با طلبا درس عربی و پارسی میگیرند و خور و نوش لباس از مدرسه می یابند و بعضی را ماہیانہ نیز مقرر است و در ہر سال دو چار طالب علم فارغ التحصیل شده دستار فضیلت بسری بندند و قوت آن فضیلت دستگاہ بہرنگ و دیار می رود و عمر شریفش قریب شصت سال باشد فقیر یک دو بار شرف قدمبوس حاصل کرده این چند شعر ایشان از زبان رفیع الدین مرحوم شنیده بودم :

شمع آسادم بدم عشاق را میرسد در راه چایچ عشق عاشقان را تا بخلوت گاہ دوست	میرسد سوز و گدازے دیگری ہر زمان شیب و فراتے دیگری ہست پنهان ترک تازے دیگری
---	--

فقیر فقیر
انتقادات

<p>گه سخن آن پری دیوانه سازم خوش را آخری حساب شنبه ماه صفت نه حدیثی درو شده وارد</p>	<p>وله گه شمع عاشر شنبه و آنه سازم خویش را بهست مانند شنبه هاست دیگر نه درو غسل کرده پیغمبر</p>
<p>ارمان تخلص سید قادر محی الدین عرف قادر بادشاه خلف سید عبد الرحمن قادر حیدرآبادی از لاند و ثاقب بدایونی - اگر چه نوجوانست مگر شوق سخن از دکن بدلی و لکنو رفته با اساتذہ ملاقات نموده باز آمد در ریخته خوب میگوید این دو شعرش نعتیه پارسی به دست شده:</p>	
<p>جبرئیل من خادم سلطان مدینه ان رحم کن اسے خار ما ان مدینه</p>	<p>شد عرش برین منزل خاقان مدینه من آبله یایم سفر دور و دراز است</p>
<p>اسماعیل عالم مجرب بودند اگر راست راست احوال آنحضرت بقلم آرم مردم حل بر کذب خواهند کرد و لاچار ذکرشان کما یبغی درین تذکره نوشتن مناسب نمی دافم و تاقی چیرا حرف صدق خود را استهم بدروع کرد انهم مگر اینقدر تا هم خواهم نوشت که مولوی اسماعیل از قوم اجنه اند و در حجره جامع مسجد تکرول که شهر است متصل سونمات برکناره محیط اعظم با فقیر ملاقات شده و این عاجز بسیار فیض از صحبت آنجناب داشته و آنحضرت شیخ سعدی شیرازی را نیز دیده که شیخ سم دران حجره چند روز قیام می داشت و فقیر مختصر ذکرشان در رساله گلستان ترکی و گلشن معنی و درین تذکره بذکر خود نوشته الغرض مصرعه اولی درین شعر از فکر این فقیر و مصرعه ثانی از طبع والای مولانا اسماعیل است:</p>	
<p>دل ز هم آغوشی خوبان بگیر و تازگی</p>	<p>گل شود و انفسرده در گردن گامیل چون شود</p>
<p>اصغری تخلص محبوب علی شاه نام متوطن قصبه کرناال فقیر این بزرگ را قبل از غدر و هلی در شهر انباله دیده بودم دران وقت نوجوان بود و در هر زبان شعر</p>	

بناسبت زبان میگفت و در علم رمل مهارت داشت کتاب محبوب رمل که در هر جا بدست میرسد مصنفه آن بحر علوم است این یک شعرش بسینه ام هنوزست

لایق فصل تو ام قابل عدل تونه ام ای خطا پوش خطا پوش بس ارحم ارحم

امیر منامی امیر احمد نام فقیر ما این بزرگوار در حالت علالت در حیدرآباد ملاقی شده در پاریسی همان دستگاہ میداشت که در ریخته صاحب خید دیوان هستند همه کلام آن والا صفات مطبوع شده بهر شهر و دیار بهم میرسد و در نعت گوئی نظیر داشتند اهل هند آنجناب استاد علم الثبوت میگفتند و شعر ایشان میگفتند در عمر مفقود سال بحیدرآباد و بعالم جاودان رحلت فرمودند فرار شریفین بیرون احاطه حضرت یوسف و شریف الدین است این اشعار از فکر والا که آن فرید روزگار بدست افتاده :

<p>خبر نازنیاد جگرے بہتر ازین : سرب پائے تو نم نیست کس بہتر ازین میرد دل باو ای کہ دانند کہ برد نگہ کردی و دل بردی جانم با بخودی برد بہر منزل مقصود امیر</p>	<p>ای بقر بان تو ظالم نظرے بہتر ازین روم از خوش نباشد سفرے بہتر ازین غمزہ اشس یادند ارد بہتر ازین جان من گرد تو گردم نظرے بہتر ازین نیست در راہ جنون راہ بے بہتر ازین</p>
--	---

امیر تخلص سید امیر اند نام اصل وطن مداس است مگر در عین شباب بحیدرآباد آمدہ بسبب تلازم سکونت و زریده در شتا و سالگی بہین جا رحلت کرد با فقیر کجار در منزل شاد ملاقات رودادہ این دو شعر از طبع لطفش لصفوہ قرطاس رسم می شود

<p>شکر خدا کہ درو بہرمان رسیدہ است امیر از فیض ارباب تقرب بان مشوغال</p>	<p>دور طلال و رخ بیا مان رسیدہ است کہ از خاک در شان دل منور متواخر د</p>
--	--

احقر تخلص نامش یاد نماید شاید از لکھنؤ بود روزی در حیدرآباد در منزل سوا ملاقاتش رودادہ از دیدن کهل معلوم می شد و در ریخته شعر نکو میگفت لیکن بوقت

خواندن شعر عجیب تمسخر می کرد که مصرعہ اولی دوزانوش تہ میخواند و ثانی استادہ این
یکت شعر ازت کراں بزرگ یادی دارم ۛ

نبرد نامہ من کس بسوی یارا فسوس | کسے گرفت نہ از من جبر نیرا فسوس

انور تخلص نورالدین نام حیدر آبادی عمر شریفش پچہ سال رسیدہ و منزل مرزا
ہمایون برائے یک ساعت ملاقات شدہ این شعر از فکر اوست ۛ
و نور شوق و جذب عشق در گفتن نمی آید بوصولت چون رسد دستم کشایم این معمارا

امجد تخلص احمد حسین نام حیدر آبادی سی سال عمر دارد قدرت از عربی و پارسی
بہرہ یافتہ تلامذہ فقیر نسلک شد و بر شعر خود در چند روز نازیدن و باہر کسے پچہ
آغاز کرد لہذا اورا از آمدن منع کرد مہ این یک شعر از فکر او پسندم آمد ۛ

تار یک این چنین نبود حسانہ لحد | شاید بلور ہم تہب ہجران رسیدہ است

احقر تخلص راجہ نیم چند نام از جاگیر داران حیدر آباد و از تلامذہ این فقیر بود
صد افسوس کہ نوحوان مرد این یک شعر او هنوز یاد میدارم ۛ

احقر نہ بوس لب جانان گرفته | انحضرت بچشمہ حیوان رسیدہ است

آخر تخلص قاضی قطب الدین نام حیدر آبادی از تلامذہ حضرت رضی الدین کتبی
است اگرچہ نوجوانست مگر شعر و سخن نسبتے دارد یکبار در شاعرہ میکش مرحوم
دو چارم شدہ شعر البطرز احسن میخواند این یک شعرش یادی دارم ۛ

مہر کس بہمان نیست سزاوار محبت | در ہر شجر این شاخ و سبذن تواند

آخر تخلص نواب خواجہ حسین نام از منصب داران سرکار نظام و از نبرہ گان
نواب سلطان نواز الملک و از تلامذہ این فقیر است از عربی پارسی بہرہ و
برداشتہ عمرش کنون بسی سال رسیدہ فقیر جو بہر ذاتی و در فن شعر قابلیت
اورا دیدہ صبیہ خورد و خود را باز دوواختن بستہ جانشین خود کرد م در شعر پارسی

دستگاه و اینچنان دار که مردم سخن شناس از لذت شعرش بوجوهی آید و تصاید و غزلیات
 با تقدیرین بیلو میزند بخداورین مبالغه نیست نشاء اللہ تعالی درین تذکره بخیر از برای
 مرستی نخواهد بود و خوشتر بگمانه را بجا نخواهم ستوده و اگر کسی گوید که تو صیفت شاکر
 و امام خود آنقدر کرده که دل و انا قبول نمی کند بواجبش نیست که عیان را چه بر
 پیران کن عشق چون سخن اینچنان را شنیدند با تادیش معترف شدند و در همین جای
 این نقیر میر محمد علیخان ناظم این خطایش ارشد تلامذه کرده ام و ذکر ناظم از خدا خواسته
 باشد بجای خود خواهد آمد اکنون اشعار اثر را بهت سلمی آورده ام

شکرستم بر درت شک جفا با منوز
 ساختم یاد در تو کسین دل از اسه منوز

خار خارم ز بیابان جنونست عزیز
 اثر این شعله دست جنون بر انازم
 بسوخت آتش حسن تو چون سپند مرا
 ز تیغ خنده شیرین گیسوم دل ریش
 مگر بجلیه صیاد جسم و جانم ساخت
 آثر نشانه تیر ملاستم بجان

سراغ دل زمین آن ز کس متشابه
 علاج خسته یانی خواهی از دل این عیب
 در بند غم حسرت گزین از بستگان گشت این
 در خاک و خون آیمخته گرد از جهان گشته

در دلم با در کسین صید کمان گشت این
 طرچی ز طوفان ریخته اشک روان گشت این

در دوشش برنج و بلا طوفان با من عا
 یکی از داغ و لم گل بگر میسان کردی
 حیف ای چرخ باین خوری فصل از زبان
 دارم در بلا با در کسین صید کمان گشت این
 طرچی ز طوفان ریخته اشک روان گشت این
 کین جمع و چندین شعله با سوز زبان گشت این
 خوش علاج غم محرومی سامان کردی
 خار در دامن و خاکم بگریبان کردی

ای اثره توان رفت خلاف زندان | توبه چهریت که در سل بهاران کردی

اسحاق از نوان مصر و از قوم صود و از علمای قوم خویش بود و از عربی و پارسی بهره وانی داشت خصوصاً آواز جمله جانوران چیرنده و پرنده را بوجه احسن می فهمید و در بیان تعبیر خواب چنان بی نظیر بود که خواب فراموش شده را با آن خوبی اظهار میکرد که شنیده خواب و سامعین تحیر می ماندند از آنکه حال و در رساله گلستان ترک نوشته ام پنج سال با من در سیاحت گزاشت آخر در ملتان بعد از پوشیدن خلوت اسلام رحلت نمود میگفت عمر من بشصت و سه سال رسیده و از روزگاری که خلقه اسلام در آمده بود نماز پنجگانه و نوافل شب را ترک نموده این یک شعر از فکر آن مرحوم یادمان

و آب رحال من که از دشمن | یار بیدر و درو من برسد

آنف^{۲۹} شخص خواجه جهانگیر علیخان نام حیدرآبادی است و هفت سال از منصب داران سرکار خورشید جاه است و از هر علوم بهره کافی میدارد و دانش نواب خواجه حمزه علیخان رئیس شیخ پوره از شرفا که دلی بود با ایاام شباب از دلی حیدرآباد آمده در سرکار خورشید جاه بر تبه اعلی فایز گردید آنف می گوید که در عمر دوازده سالگی سودا که شاعری در سرم افتاد و چون از سبق فارغ میشدم از طفلان هم سن بکسوشده بفکر شعری پرداختم و برادر هم هر چند مانع می شد لیکن ذوق سخن چنان نیست که از گفت و شنید کم شود و من در سخن اول اصلاح از فراق شاه آبادی و در هم از سید دهلوی و سیوم از داغ دهلوی گرفته ام - و این فقیر حال آنف چنانکه مست اگر بر سر قلم آرم سخن طول خواهد شد و مر و م خواننده گفت که همه تذکره از حال شاگردان خود پر کرده لهذا این قدر اظهار میکنم که آنف از یازده سال بدمه تلانده فقیر مسلک شده و در پاریس و ریخته و سنگاه چنان از که خود بخود از کلامش مفهوم خواهد شد و کنون کلام او را حاجت باصلاح نیست

این سخن پوره

و سنگها و آبخندان دار و که مردم سخن شناس از لذت شعرش بوجدی آیند و تصاید و غزلیها
 با تقییدین پهلومینزند شجدا درین مبالغه نیست اشارت اللہ تعالی درین تذکره بغیر از راسخی
 سرست نخواهم زد و خوشش بگمانه را بجانش خواهم ستود و اگر کسی گوید که تو صیفت شاکر
 و داماد خود آنقدر کرده که دل و انا قبول نمی کند جوایش نیست که عیان را چه مرا
 پیران کن عشق چون سخن با حق ان را شنیدند با تادش معترف شدند و در همین جا این
 این نقیر میر محمد علیخان ناظم که خطایش ارشد تلامذه کرده ام ذکر ناظم اگر خدا خواسته
 باشد بجای خود خواهد آمد اما اکنون اشعار اثر را بهت سلمی آوردم:

ساختم نادر دو کسین دل از ارسه هنوز	شکرستم بر درت شک جفا با مینوز
دارم اندر کف با چند بدامانے چند یک گریبان من آورد گر ماے چند هزار شعله بدامان دل سنگد مرا که جاک ناله بلپاست زهر خند مرا شکنج حلقه دام است بند بند مرا مگر ز خاک مذلت سرشته اند مرا باندازیکه زنده از شیشه و پیمان می پرسد مداوست جنون دیوانه از دیوانه پرسد	تار خارم ز بیابان جنونست عزیز اثر این شعله دست جنون را نامزم بسوخت آتش حسن تو چون سپند مرا تیغ خنده شیرین کستم دل ریش مگر بجلیه صیاد جسم و جانم ساخت اثر نشانه تیر ملاستم کجاست سراغ دل زمین آن ز گس متا به علاج خسته یابی خواهم از دل این عجب
دارد بلا باد که من صید کمان کست این طحی ز طوفان ریخته اشک روان کست کت خیم و چندین شعله ها سوز زبان کست خوش علاج غم محرومی سامان کردی خار در دامن و خاکم بگریبان کردی	در بند غم حسرت گزین از بستگان کست این در خاک و خون آینه گرو از جهان کست در دو پیش پنج و بلا طوفان یاس ما اید از داغ و لگم گل بگریبان کردی حیف ای حیح باین خوری فصل از باغ

ای اثره توان رفت خلاف زندان | توبه جرمیت که فصل بهاران کردی

اسحاق از نواح مصر و از قوم یهود و از علمای قوم خویش بود و از عربی و پارسی بهره وانی داشت خصوصاً آواز جمیع جانوران حیرنده و پرنده را بوجه احسن می شنید و در بیان تعبیر خواب چنان مبتلای بود که خواب فراموش شده را با آن خوبی انبار میکرد که شنید خواب و سامعین متحیر می ماندند از آنکه حال او در رساله گلستان ترکی نوشته ام پنج سال با من در سیاحت گزارا شد آخر در ملتان بعد از پوشیدن خلوت اسلام رحلت نمود میگفت عمر من شصت و سه سال رسیده و از روزیکه حلقه اسلام در آمده بود نماز پنجگانه و نوافل شب را ترک نموده این یک شعر از فکر آن مرحوم یادمان

و اگر حال من که از دشمن | یار بیدر دور و من برسد

آنف^{۲۹} نخلص نواجبها کثیر علیجان نام حیدر آبادی سبت و هفت ساله از منصب داران سرکار خورشید جاهست و از هر علوم بهره کافی میدارد و والدش نواب نواح حمزه علیجان رئیس شیخ پوره از شرفاکی دلی بود با ايام شباب از دلی حیدرآباد آمده در سرکار خورشید جاه بر تبه اعلی فایز گردید آنف می گوید که در عمر دوازده سالگی سوداکی شاعری در سرم افتاد و چون از سبق فارغ میشدم از طفلان هم سن کیوشده ب فکر شعری پرداختم و برادر هم هر چند مانع می شد لیکن ذوق سخن چنان نیت که از گفت و شنید کم نشود و من در سخن اول اصلاح از فراق شاه آبادی و در دم از سید دهلوی و سیوم از داغ دهلوی گرفته ام - و این فقیر حال آنف چنانکه مست اگر سر بر قلم آرم سخن طول خواهد شد و مر و مر خواهند گفت که همه تذکره از حال شاگردان خود پر کرده اند این قدر اظهار میکنم که آنف از یازده سال بدمه تلانده فقیر غساک شده و در پاریس و ریخته و سنگاه چنان از که خود بخود از کلامش مفهوم خواهد شد و کنون کلام او را حاجت باصلاح نیت

در بیان حیرت آورده

سرا عدا تسلیم شد و بنوشت | نظم رنگین بی سن فصلی

خدا روست تو اروسپاه کند که خواه خواه شعراء را بشکست می اندازد
اکبر تخلص محمد اکبر علیجان نام مندوز می حیدرآبادی از هر علم بهره داشته و بسیار صاحب
خلق و مروت و از جمعی از ان سرکار نظام و از ملائمه این فقیر است دیوان ریخته
یکمیل رسانیده اگر چه کم میگوید مگر هر چه می گوید در دلها اثر می کند عمر عزیزش پهل سال رسید
این یک شعر از فکر بلند اوست:

اکبر فیض حضرت ترکی بسیاری | چون ریخته عمارت شعرم بلند شد

حرف الباء موحده

۲۲
برتر تخلص نا در علی نام پنجاه ساله متوطن شهر غازی پور که از مضامین بنارس است
عصه هفده سال میشود که در حیدرآباد و کن آمده بسیار کار راجه رایان بهادر بزمه شعر
ملازم شد از عربی و پارسی بهره وافی اندوخته و صاحب تصانیف کثیره است یعنی
دو دیوان و دو ناول و چند مثنویات و دو سوخت و ریخته که زبانش است بانجام
رسانیده و بعضی از آنها بقالب طبع نیز در آورده - برتر از شاگردان رابطة دهلوی و
رابطه از ملائمه غالب مرحوم بود اول روز و در حیدرآباد ملاقات برتر با بن فقیر و
داده چنانچه از آن روز تا ایندم در محبت سر موفق نیسایده بلکه هر روز از روز
گذشته می فراید مختصر انیکه برتر شاعر است نازک خیال و جدت پسند و مضمون آفرین
و قصیده و غزل بان سرعت میگوید و مینویسد که بنیدگان تصویر می کند که شاید قبل
ازین گفته باشد و اکثر موزونان حیدرآباد و شش با ستاوی گرفته و نیز از ملکت هندستان
یعنی از دلی و لکنو و میرٹھ و بنارس و غیره قصاید و غزلهای بلیغی اصلاح نردان اعجازیان

سخن سخنان میفرستند و بعد لارژ و کزین در دربار دولتی نیز حاضر بود - روزی بر
 با فقیر گفت که در عمر است پنج سالگی که در آن یام جوش شاعری ترقی بود شبی در حجره
 سراسر تقیم بودم و در حجره دیگر قلندری که آزادش معلوم می شد بر بستری میخوابید
 نیم شب فقیر بیدار شده گفت کیست که درین وقت آتش بر آتش حلیم من بیاید
 من بیدار بودم همان محله آتش روشن کرد و بر حلیم او گذاشتم فقیر بسیار خوش شد و مرا آفرین کرد
 گفت چکار میکنی عرض کردم شاعر هستم و پیشه من شاعریست و تخلص من ناوست
 گفت باز این تخلص را که من نام تو برتر کردم و قدری لعاب و بان خوشی در
 و با هم انداخت و من بلابالغه میگویم که از آن وقت کار من بالاشد و سینده خود را
 معدن فصاحت و بلاغت یافتم الغرض این چند شعر پاری از زادگان طبع
 بلندش بقلم می آرم:

شکوه دوست با که باید کرد
 کرد بر تر خداست پست بلند
 قیامت ای دل ناشاد کردی
 پریشان خاطر صیاد کردی
 خواب بچشم من حرام شده است
 دوست با من بستی کرد که دشمن بخند
 آب کرد است چنان کار که روغن بخند

شکوه غیرت کنند بدوست
 پست بودم مگر به شعر مرا
 شاع صبیر من بر باد کردی
 خدای آه آتش باره لبیل
 باز در آتشنار باره مشبب
 دلم انداخته از چشم دو عالم افسوس
 آتش عشق من از گریه دو بالا کردید

باز غم تخلص عبدالحی نام این جوان از موز و نان حیدرآباد است یکبار در شعر
 عبدالله خان ضعیف نظر آمده بود باز ملاقات نشده و دیگر حالات هم منکشف نشده
 این چند اشعار از فکر اوست

اگر با وزنداری امتحان کن

سرت کردم سر من وقف تیغ است

<p>چرا دم سے کشی قاصد بیان کن تو خواہی آہ کن خواہی نغان کن گران مال است قیمت ہم گران کن</p>	<p>پایم تسل من آوردہ باشی اثر گزیت کارے بر نیاید بیک بوسہ دل با زغ نیز زد</p>
<p>بشتر تخلص معین الدین احمد نام حیدر آبادی چل سالہ ملازم سرکار نظام و از تلامذہ این فقیر است پدرش جگر تخلص ہم از سخنوران نازک خیال بود و صاحب دو دیوانست فقیر اورا ندیدہ دل منخواست کہ ذکر بشردین اوراق کنم چرا کہ باہر کہہ ومہ دست گریبان در فن سخن میشود اگر چه چندان علم ندارد لیکن از جمل مرکب خود را از علماء و شعرائے مستند می شمارد مگر شب و روز درین پیرانہ سری بخدمت دست بستہ حاضر نماید بناچار اس چند شعر از فکر او ثبت میکنم :</p>	
<p>پشتم زان شب ز کس برید مینا انداخت کار امروز ہر آنکس کہ بہ فردا انداخت ہمچو من خانہ ہر آنکس کہ بصبح انداخت گفتہ خود ہمہ از شرم بدر ما انداخت</p>	<p>در جهان تاریخ آن ماہ تجلی انداخت شاید از یک اجل خط امانش آمد از کف ساکن شہرش ز بسج گزند آئین معنی من دید بشروعن نظسی</p>
<p>کین رہ در رسم وفاست یازمیت گو میجا گوید ہم یک سارمیت</p>	<p>در لباس دوستی خصم کن نیست امید کہ تا فروار رسم</p>
<p>در مدح عوشت اعظم گوید</p>	
<p>خاک مالم برخ از راه گذار بغداد کند روضہ سلطان دیار بغداد</p>	<p>یارب امسال رسم کرد یار بغداد پیش از مرگ مناست کہ منیم یار</p>
<p>سائل دہلوی گفت در شعر مفتی مصرعہ ثانی خاک مالم برخ ایچہ نوشتہ اند خاک برب مالیدن نظر آیدہ خاک برخ مالیدن سند نخواہد کہ فتر حاجت سند چیت مثلاً اگر کہ خاک برخ بالہ آرزو بغیر ایچہ خواہند گفت کہ فلانی خاک</p>	

۴
در مدح عوشت اعظم گوید

برخ می مالد و لب و رخ قریب قریب است :
ز بر می تخلص بجز نک پر شا و نام حیدر آبادی از اهل منو و از ملائذ این فقیر است
هنوز بست ساله است مگر طبعش کمزور و واقع شده این دو شعر از فکر اوست

مهربان جسال من دلداز نیست	جان لب آمد کس عجز اریست
حال ز می ابر است از درد بحر	مدتے شد در کنارش یار نیست

باقی تخلص کرده اری پر شا و نام مخاطب به سی راجه از امرای حیدرآباد
بود و ریشد که بعد شصت سالگی انتقال کرده فقیر یکبار در منزل حضرت طوبی با
ان سرگ باشی ملاقی شده بسیار ذکی و خوش مزاج و صاحب علم و لطیفه سنج
بنظر آمد این اشعار از فکر لطیفش منور از یادم زفته -

شبه ای ترک ابواب طرب بر رویا کشا	کلاه از سرنه نشین کم و اگر قب ساجشا
بهستان ز گس شهلا بشوخی دیده می باز	تو نیز از خواب شو بیدار چشم و سینه ساجشا
تماشا که دو عالم دیدنی دارد چو آینه	به بین از پاک تا سر دیده حیرت ناکشا
به بند از نقش چشم و صفت نقاش را بگر	مکن صورت پرستی دیده معنی ناکشا
بیا در باوه در بند خارم تا کجا داری	در میخانه ای پیر معنان بهر خدا کشا
بس اس صیاد رحمی کن بهار آمد بهانی	چنین باب نفس را بند داری تا کجا کشا
بخش ترا حساب دیگران را فرصتے باشد	کوبانی دفتر آواره خود را حد ا کشا

ناصر صفایانی گفت صفت دفتر پریشان می بایند آواره عرض کردم که پریشان
و آواره و پراکنده و برهم و در هم یک معنی مستعمل است گفت بنظر من نیامده گفتتم
جناب همه دان نیستند که کلام مشکندین و متاخرین را از بر می دانند به بند که
صائب چه می گوید :

آواره گشت دفتر عظم چنان عشق	کز نیچه خزان شود او راق بر کن گل
-----------------------------	----------------------------------

نقد نثر در این کتاب

باطن تخلص محمد قادر محی الدین نام خطیب قصبه قندهار که از مضافات دکن است
 و بلند حضرت کیفی و عمرش بسی سالگی رسیده استعداد علمی کامل دارد این دو شعر از
 زادگان طبع عالیش به دست شده فقیر یکبار در عرس و مشاعره میکش مرحوم دیده بودم

ای خوشامان و خوشاکوشه ویرانه ما	مونس نیست دران جز دل دیوانه ما
کار خود را بجز کار وئی خود انجاسد	منت کس نبردیمت مردانه ما

بیدل تخلص مولوی حبیب الرحمن نام خود را از شاگردان غالب مرحوم مگویند
 عمر هم قریب شصت سال رسیده با فقیر و شناساند و از مدت بسبب ملازمت
 حیدرآباد و وطن ساخته کدام شعر پارسی از کلام آن پاک منش بدست رسیده
 تبرکاً نام نامیش نوشته ام که یادگار باشد:

بلا تحت تخلص حیدرآبادی مگر در هر جا بنام کم شعر فهم شهرت گرفته روزی
 در منزل مولانا ضیاء ملاقاتش میسر آمد مرد کهل بود از گفتگو سخن بیخ معلوم می شد
 از ایات حضرت ضیاء پرسیدمش که جناب را مردم کم شعر فهم چرا میگویند از شنیدن
 این حرف غضبناک شده این شعر خود را بخواند

از حد مشهور نامسم کرده اند	پوچ گویان دکن کم شعر فهم
----------------------------	--------------------------

حرف الباء پاری

پارس تخلص حفظ الدین نام حیدرآبادی از شعرائے مستند بود و با فقیر از دور
 آشنائی داشت بعمر هفتاد سالگی بعارضه فایح رحلت کرد فقیر این مصرعه تاریخ
 ع پاسبان شد ز قصر حنبت پاس بهین دو شعر تاریخی که برائے شنوی صوت
 سر به فقیر گفته بود به دست شده:

بہ رشک ریاض خلد برین صوت سرمد صحیفہ رنگین	شہسوی گفت حضرت ترکی سال تاریخ اور قسم زو پاس
<h2>حرف التماکے فوقانیہ</h2> <p>تمنا تخلص سید نواب جان نام بنارسى از وظیفہ خواران نواب بہرام الدین بمادر ویر شد کہ حیدرآباد را وطن کرده در زبان بجا شاہی بہارت دار دوران جان تخلص سکینہ علم بقدر ضرورت داشته عمر ہم قریب چاہ رسیده در پاریسی از ملائکہ این فقیر است و در ریختہ کلمات و حالات فقیر موسومہ بہ مخزن ترکی نوشتہ و در ذکر سیروسیاست فقیر یعنی از ابتدائے سن بلوغ تا ایدم بصراحت بیان کردہ یک شعر از فکر او منورم از یاد زرفتہ :</p>	
تمناکے تمنا را چہ پرسی :	کہ جز وصلت تمناکے ندارد
<p>سکا تخلص متعب الدین نام حیدرآبادی از منصبداران سرکار نظام و از ملائکہ این فقیر است عمرش بسی سال رسیده این چند شعر از سمط او بدست آمد</p>	
زہے زمان دل کشا ہی دم بہارہا در جہا بستہ اند رویے از غبارہا	چہ منظر است عیش ایمان کشت زارہا بین کہ تختہ ہاتک گل شدہ است ز رنگارہا
<p>بہرحمن نوا کند از طرب ہزار ماہا</p>	
برقص ہوشان دم ہر ایستادہ نصف دلہ کہ از خندک ظلم آسمان شدہ ہر	صدائے چنک عیش خیر لطف ز انداد سیاست عیش بظرف دلہ خموش بظرف
<p>منم کہ سرخوشم ز سیردشت و کوہ سارہا</p>	
<p>کامین تخلص میر محمد علی نام حیدرآبادی حال عمر و علم منکشف شدہ روزی در شاعرہ فیض از دور دیدہ بودم این یک شعر از کلاکش باو مانده :</p>	

بہرام الدین